

Sygn. akt V CSK 347/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSA Jan Futro

w sprawie z powództwa A. J.

przeciwko M. L.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 21 kwietnia 2010 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 7 maja 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powód A. J., jako indosatariusz domagał się w postępowaniu nakazowym zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego M. L. kwoty 161007,12 zł z odsetkami na podstawie weksla własnego wystawionego przez pozwanego, płatnego na zlecenie

K. J., uzupełnionego przez K. J. na tę kwotę z terminem płatności na dzień 25 lipca 2008 r. K. J. w dniu 18 lipca 2008 r. wezwał pozwanego do zapłaty dochodzonej kwoty w celu wykupu weksla. Pozwany, mimo tego wezwania nie uiścił tej należności K. J., który w dniu 1 sierpnia 2008 r. przeniósł weksel na powoda.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 27 stycznia 2009 r., po rozpoznaniu zarzutów pozwanego, utrzymał w mocy wydany w dniu 20 sierpnia 2008 r. nakaz zapłaty, uwzględniający żądanie pozwu, a Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 7 maja 2009 r. oddalił apelację pozwanego od tego wyroku. Sąd uznał, że skoro pozwany w piśmie zawierającym zarzuty od nakazu zapłaty zaniechał zgłoszenia wszystkich okoliczności faktycznych, zarzutów i wniosków dowodowych w odniesieniu do stosunku podstawowego, to później zgłoszone w piśmie z dnia 8 grudnia 2008 r. - jako sprekludowane – podlegały pominięciu. W konsekwencji, w istocie rzeczy, na podstawie twierdzeń powoda oraz zawnioskowanych przez niego dowodów Sąd Apelacyjny dokonał końcowego rozliczenia umowy o dzieło zawartej przez K. J. z pozwanym.

Skarga kasacyjna pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego – oparta na podstawie drugiej z art. 398³ k.p.c. – zawiera zarzut naruszenia art. 495 § 3 k.p.c., i zmierza do uchylenia tego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie budzi wątpliwości, że dokonany przez K. J. indos weksla na rzecz powoda był indosem poterminowym w rozumieniu art. 20 zdanie drugie Pr. weksl. Taki charakter tego indosu wynikał jednoznacznie z treści dołączonego do pozwu weksla. Termin płatności weksla ustalony został w nim na dzień 25 lipca 2008 r. Do tej daty ani później, zapłata weksla nie nastąpiła. Weksel nie wymagał protestu (wystawiony był z formułą „bez protestu” - art. 46 zdanie pierwsze Pr. weksl.). Hipotezą art. 20 ust. 1 zdanie drugie Pr. weksl. jest objęty nie tylko indos dokonany po proteście z powodu odmowy zapłaty, ale i indos dokonany po upływie terminu ustanowionego dla protestu z powodu odmowy zapłaty, w myśl zaś art. 44 ust. 3 Pr. weksl. protest z powodu niezapłacenia weksla płatnego w oznaczonym dniu powinien być dokonany w jednym z dwóch dni roboczych następujących po pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2004 r., III CK 563/02, OSNC 2005, nr 5, poz. 88, z dnia 11 lutego 2005 r., III CK 304/04, OSNC 2006, nr 1, poz. 13, z dnia 12 maja 2005 r., V CK 588/04, OSNC 2006, nr 4, poz. 71, i z dnia 1 grudnia 2006 r., I CSK 299/06, OSNC

2007, nr 10, poz. 157, z dnia 21 czerwca 2007 r., IV CSK 92/07, OSNC 2008, nr 10, poz. 117).

W tej sytuacji chociaż powód nabył weksel w dniu 1 sierpnia 2008 r. od K. J. posługując się formą indosu, to jednak nie był to indos w rozumieniu art. 14 Pr. weksl., lecz przelew w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego (art. 509 i nast. k.c.). Przelew jest sposobem pochodnego nabycia praw. Rzeczą zatem powoda było, zgodnie z art. 6 k.c., wykazanie m. in., że dochodzona wierzytelność istotnie przysługiwała K. J.

Powód - wnosząc o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym - powołał się, jak wskazano na wstępie, jedynie na dołączony do pozwu weksel. Był to weksel na zabezpieczenie ewentualnych roszczeń K. J. wynikających z zawartej z pozwanym umowy o dzieło. Dochodzona wierzytelność wynikała z rozliczenia tej umowy dokonanego przez K. J., którego to rozliczenia pozwany nigdy nie akceptował. Między stronami umowy sporna była nie tylko treść tej umowy, ale także m. in. zakres prac faktycznie wykonanych przez pozwanego, ich jakość, terminy wykonania, kwestie związane z odstąpieniem od umowy. Stąd pozwany twierdząc, że ta wierzytelność nie istnieje, wyraźnie odmówił K. J. zapłaty za weksel. Powód stanowisko w odniesieniu do tych kwestii przedstawił dopiero w odpowiedzi na zarzuty.

Rację ma Sąd Apelacyjny o tyle, że na gruncie art. 495 § 3 k.p.c. zasadą jest, iż przedmiotem badań sądu są twierdzenia i dowody przedstawione przez powoda w pozwie oraz w odpowiedzi na zarzuty oraz twierdzenia i dowody przedstawione przez pozwanego w piśmie zawierającym zarzuty. Później następuje utrata powoływania nowych dowodów niezależnie od tego, jakie jest ich znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Niemniej jednak art. 495 § 3 k.p.c. dopuszcza rozszerzenie zakresu badań o nowe twierdzenia i nowe dowody wtedy, gdy zostanie stwierdzone, iż nie można było tego materiału przedstawić wcześniej lub że potrzeba przedstawienia jego sądowi powstała później.

Zgodzić należy się ze skarżącym, że skoro powód dopiero w odpowiedzi na jego zarzuty wskazał okoliczności faktyczne wynikłe z umowy o dzieło, z których wywodził żądanie zapłaty, to dopiero po tej odpowiedzi odnośnie tych okoliczności powstała potrzeba, przewidziana w art. 495 § 3 k.p.c., przedstawienia sądowi własnych twierdzeń oraz dowodów na ich poparcie. Wówczas bowiem skarżący miał możliwość zaprzeczenia faktom z umowy o dzieło, na których powód opierał swe roszczenie, jak i że wierzytelność powoda nie istnieje. Pominięcie twierdzeń skarżącego i dowodów na

ich poparcie nastąpiło zatem z zarzucanym naruszeniem art. 495 §3 k.p.c., które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.